

Näringsutskottets yttrande

1981/82:4 y

över proposition 1981/82:100 i vad avser överföring av mark från domänfonden

Till jordbruksutskottet

Jordbruksutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1981/82:100 bilaga 13 (jordbruksdepartementet) punkt H 5. Mark för naturvård, moment 1. Näringsutskottet behandlar i detta yttrande vad som under nämnda punkt anförs om överföring av mark från domänfonden dels till naturvårdsfonden, dels till enskilda som ersättning för mark som har blivit föremål för beslut enligt naturvårdslagen.

Propositionen

I propositionen (bil. 13 s. 127 f.) tar jordbruksministern först upp frågan om hur urskog och urskogsliknande områden som tillhör staten, i första hand domänverket, på lämpligaste sätt kan ges erforderligt skydd i naturvårdshänseende. Jordbruksministern erinrar om att överföring i förvaltningshänseende av fast egendom mellan statliga fonder som regel sker genom upp- och nedskrivning av fondvärden. När det gäller överföring från domänfonden till naturvårdsfonden har bokföringen skett på varierande sätt allt efter egendomens beskaffenhet och de utgifter domänverket haft för egendomen. Enligt propositionen bör dock som huvudprincip gälla att ersättning inte skall utgå till domänfonden vid överföring av mark som avses ingå i naturreservat eller i naturvårdsområde. Överföring av s. k. domänreservat till naturvårdsfonden föreslås komma till stånd endast om det skulle underlätta en rationell förvaltning av området.

I propositionen anförs vidare att det har förekommit att näringsidkare inom jord- och skogsbruk vars mark blivit föremål för beslut enligt naturvårdslagen har anhållit att få byta till sig statlig mark. Enligt jordbruksministern kan det allmänna intresset av att naturskyddet kommer till stånd i sådana fall motivera ett markbyte med utnyttjande av mark från domänfonden, varvid dock som förutsättning bör gälla att lantbruksnämnden bedömer det vara från rationaliseringssynpunkt godtagbart att näringsidkaren erhåller den statliga marken.

Den mark som överförs till naturvårdsfonden resp. enskilda bör enligt regeringens förslag i princip värderas till marknadsvärde. Där så bedöms lämpligt bör lantbruksnämnd eller skogsvårdsstyrelse kunna anlitas för värderingen. Överföring av mark föreslås tills vidare kunna ske inom en ram av 10 milj. kr. per år.

Näringsutskottet

Som framhålls i propositionen är behovet av att skydda värdefulla naturområden stort. Detta gäller inte minst i fråga om urskogarna och de urskogsliknande områdena. De förslag som regeringen nu har lagt fram om överföring av skogsmark från domänfonden till naturvårdsfonden resp. enskilda ägare kan antas medföra att möjligheterna att ge sådana områden ett varaktigt skydd ökar. Näringsutskottet har ingen invändning mot att, som huvudprincip, skogsmark som tillhör domänverket skall kunna överföras till naturvårdsfonden utan ersättning. I den mån domänverket har haft betydande utgifter för skogsskötseln på egendomen är det dock enligt utskottets mening rimligt att verket erhåller viss ersättning härför.

Näringsutskottet kan även tillstyrka förslaget om att en möjlighet införs för näringsidkare inom skogsbruket att erhålla statlig mark som ersättning för mark som har avsatts för naturvårdsändamål. Ett sådant markbyte torde i allmänhet innebära att skogsfastigheten får en bättre arrondering och större bärkraft än om ersättningen hade utgått i form av pengar. Som framhålls i propositionen bör lantbruksnämndens tillstånd erfordras för att markbyte skall komma till stånd. Utskottet delar regeringens uppfattning att marken bör värderas till marknadsvärdet. Samtidigt vill utskottet understryka att frågan om vilken domänmark som skall överföras måste lösas genom förhandlingar i varje enskilt fall mellan den enskilde skogsägaren och domänverket. Det är därvid enligt utskottets mening av betydelse att även domänverkets intressen av att ha en god arrondering på sin skogsmark beaktas.

Näringsutskottet tillstyrker sålunda här aktuella förslag i propositionen.

Stockholm den 11 mars 1982

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Hugo Bengtsson (s), Nils Erik Wååg (s), Lilly Hansson (s), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Karl Björzén (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Christer Eirefelt (fp), Sven Munke (m), Ivar Franzén (c) och Arne Thoresson (fp).

Avvikande mening

Ingvar Svanberg, Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson och Wivi-Anne Radesjö (alla s) anser att yttrandet under rubriken Näringsutskottet bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet vill inledningsvis understryka vikten av att värdefulla naturområden i erforderlig utsträckning skyddas mot exploatering. I den mån sådana områden tillhört domänverket har skyddssynpunkterna hittills tillgodosetts bl. a. genom att domänverket har avskilt mark till s. k. domänreservat, vilka sedan i viss utsträckning har överförts från domänfonden till naturvårdsfonden utan ersättning. Denna ordning synes ha fungerat väl. Regeringens förslag innebär en risk för att överföringar från domänfonden till naturvårdsfonden kommer att ske i större utsträckning än hittills. Detta kan komma att innebära att domänverket går miste om produktiv skogsmark utan att erhålla ersättning härför. I än högre grad blir detta fallet när det gäller den möjlighet till markbyte mellan staten och enskilda som nu föreslås införd. Utskottet kan inte gå med på en sådan ordning. Enligt utskottets mening bör domänverket när det gäller möjligheten att förvärva och avhända sig mark inte hamna i ett sämre läge än andra markägare. Detta innebär bl. a. att domänverket om det avhänder sig produktiv skogsmark till annan myndighet eller till enskild markägare bör erhålla ersättning härför, varvid ersättningen bör bestämmas enligt marknadsmässiga principer efter sedvanliga förhandlingar. Som en allmän förutsättning för markbyten bör gälla att bytet befordrar en rationell skötsel av markområdena och inte påverkar arronderingen av skogsegendomen i negativ riktning. Utskottet vill även framhålla att det kan få negativa konsekvenser för de anställda hos domänverket om mark ensidigt överförs från verket till enskilda näringsidkare.

Näringsutskottet anser alltså att riksdagen inte bör godkänna vad som i propositionen anförs om överföring av mark mellan domänfonden och naturvårdsfonden.

